

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 163/07-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. februára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha prerokoval sťažnosť A. P., K., zastúpeného advokátkou JUDr. R. D., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 198/02 a v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 23/2002, a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 23/2002 a v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 198/02 p o r u š i l základné právo A. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 23/2002 a v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 198/02 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. A. P. **p r i z n á v a** primerané finančné zadostučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. A. P. **p r i z n á v a** náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún), ktorú je Okresný súd Prešov **p o v i n n ý** vyplatiť na účet jeho advokátky JUDr. R. D., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. mája 2007 doručená sťažnosť A. P., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. R. D., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 198/02 a v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 23/2002.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je navrhovateľom v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 17 C 198/02 o určenie povinnosti zdržať sa neoprávnených zásahov do vlastníckeho práva. V konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 15 C 23/2002 je účastníkom konania o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti ako žalovaný.

Sťažovateľ tvrdí, že okresný súd mu neposkytol riadne včasnú ústavou aj zákonom garantovanú ochranu, aj keď predložil na to potrebné doklady a bol súčinný, okresný súd nerozhodol vo veci počas piatich rokov, pričom vykonal niekoľko neefektívnych úkonov, ktoré viedli k vzniku a nárastu škôd, čo sťažovateľ chápe ako odmietanie výkonu spravodlivosti. Tvrdí, že okresný súd sa dopustil prietáhov v konaní aj tým, že vydával neodôvodnené rozhodnutia, ktoré mali vplyv na prietahy v konaní.

Sťažovateľ uviedol, že naposledy sa pojednávanie v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 198/02 konalo 14. marca 2005 a v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 23/2002 sa pojednávanie uskutočnilo 6. marca 2006.

Na postup okresného súdu podal sťažovateľ 24. januára 2007 sťažnosť, ku ktorej sa predseda okresného súdu vyjadril 19. februára 2007.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Okresný súd Prešov v konaní vedenom pod č. k. 17 C 198/02 porušil právo A. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresný súd Prešov v konaní vedenom pod č. k. 15 C 23/2002 porušil právo A. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Okresnému súdu Prešov prikazuje konať v konaní vedenom pod č. k. 17 C 198/02 pod bez zbytočných prietáhov.

4. Okresnému súdu Prešov prikazuje konať v konaní vedenom pod č. k. 15 C 23/2002 pod bez zbytočných prietáhov.

5. A. P. priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 500.000,- Sk (slovom: päťstotisíc korún slovenských), ktoré mu je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. A. P. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej výške 6 296,- Sk, ktorú je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky JUDr. R. D. advokátky.“

Ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 163/07-16 z 28. júna 2007.

Sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 22. augusta 2007 ústavnému súdu oznámil, že netrvá na konaní ústneho pojednávania pred ústavným súdom.

Okresný súd sa k sťažnosti vyjadril podaním sp. zn. 1 SprO 675/2007, SprU 3011/2007 z 20. augusta 2007, v ktorom popísal doterajší priebeh oboch konaní. Vo vzťahu k veci sp. zn. 15 C 23/2002 okresný súd uviedol, že zákonná sudkyňa z dôvodu stáže na Krajskom súde v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v čase od 1. júla 2004 do 31. decembra 2004 určila termín pojednávania vo veci na 18. apríl 2005. O odročenie tohto pojednávania požiadal sťažovateľ z dôvodu kolízie pojednávanií jeho právneho zástupcu. Nasledujúce pojednávanie bolo určené na 6. jún 2005, toto bolo odročené za účelom odstránenia nedostatkov žaloby. Po tom, ako žalobca upresnil petit podaním zo 17. februára 2006, okresný súd nariadil termín pojednávania na 6. marec 2006. Na pojednávanií okresný súd zistil, že okruh účastníkov nie je úplný a pojednávanie odročil na neurčito za účelom, aby žalobcovia žalobu v tomto zmysle doplnili. Na výzvu okresného súdu z 31. marca 2006 žalobca doplnil okruh účastníkov podaním z 13. apríla 2006. Do 30. júna bola zákonná sudkyňa na stáži na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky a 30. septembra 2006 bola preložená na krajský súd, v dôsledku čoho bola vec pridelená novej zákonnej sudkyňi, ktorá prevzala senát v počte 143 vecí. Vo veci sp. zn. 17 C 198/02 je konanie od 23. júna 2004 prerušené do právoplatnosti skončenia veci sp. zn. 15 C 23/2002. S poukazom na uvedené je okresný súd toho názoru, že ani v jednej z oboch vecí nedošlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a preto navrhuje ústavnému súdu vysloviť, že k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nedošlo. Zároveň okresný súd oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní veci pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odôvodnením, že okresný súd v oboch veciach nekonal bez zbytočných prietahov a dosiaľ vo veci nerozhodol.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04, IV. ÚS 220/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

S ohľadom na skutočnosť, že predmetom sťažnosti podanej na ústavnom súde je tvrdené porušenie označených práv sťažovateľa v dvoch konaniach vedených pred okresným súdom, zaoberal sa ústavný súd samostatne posúdením rozhodujúcich otázok v oboch konaniach.

III.

Ústavný súd posudzoval podľa už uvedených kritérií najprv vec vedenú okresným súdom pod sp. zn. 15 C 23/2002.

1. Posúdením namietaného konania sp. zn. 15 C 23/2002 podľa prvého kritéria ústavný súd zhodnotil, že konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložitú. Opak netvrdil v konaní pred ústavným súdom ani okresný súd. Predmetom konania je určenie existencie vlastníckeho práva žalobcu k označeným nehnuteľnostiam a žaloba smeruje proti piatim žalovaným. Ide o vec, ktorá je štandardným rozhodovaním okresných súdov.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľa, pričom nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver o jeho podiele na zbytočných priet'ahoch v konaní. Sťažovateľ sa síce nezúčastnil pojednávaní určených na 18. apríl 2005 a 6. jún 2005, avšak stalo sa tak po tom, ako sa z neúčasti na nich ospravedlnili iní účastníci.

3. Pri hodnotení konania podľa tretieho kritéria, ktorým je postup okresného súdu, ústavný súd vychádzal z obsahu pripojeného spisu okresného súdu.

Ako z obsahu pripojeného spisu okresného súdu sp. zn. 15 C 23/2002 vyplynulo, žaloba proti sťažovateľovi ako žalovanému v 1. rade bola doručená okresnému súdu 8. februára 2002.

Z chronológie spisu okresného súdu a prehľadu doterajšieho priebehu konania je zrejmé, že okresný súd bol v predmetnej veci nečinný v čase od 8. februára 2002, keď mu bola doručená žaloba, do 14. augusta 2002, keď vyzval žalobcu predložiť potvrdenie o bonite pôdy na účely vyrubenia súdneho poplatku, v čase od vrátenia spisu krajskému súdu do nariadenia termínu pojednávania na 18. apríl 2005, v čase od 6. júna 2005, keď bolo pojednávanie odročené na neurčito, do určenia termínu pojednávania na 6. marec 2006 a v čase od 13. apríla 2006, keď žalobca na výzvu okresného súdu spresnil žalobu, do 7. mája 2007, keď okresný súd vyzval žalobcu, aby oznámil okolnosti vstupu do konania niektorých účastníkov.

Celková doba nečinnosti okresného súdu v konaní trvajúcim dosiaľ viac než päť rokov teda v priebehu doterajšieho konania predstavuje minimálne 20 mesiacov.

Vzhľadom na to, že v tomto prípade je celková doterajšia dĺžka konania zjavne neprimeraná zložitosti, ako aj konkrétnym okolnostiam prípadu a je ovplyvnená predovšetkým nečinnosťou a charakteristická neefektívnosťou postupu okresného súdu počas doby minimálne 20 mesiacov, ktorú z hľadiska požiadavky zachovania základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nemožno ospravedlniť, ústavný súd konštatoval, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 23/2002 porušil základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Ústavný súd posudzoval následne tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ tvrdil, že boli porušené jeho označené práva aj v konaní pred okresným súdom pod sp. zn. 17 C 198/02.

1. Posúdením namietaného konania sp. zn. 17 C 198/02 podľa prvého kritéria ústavný súd zhodnotil, že konanie nie je po právnej ani skutkovej stránke zložité. Opak netvrdil v konaní pred ústavným súdom ani okresný súd. Predmetom konania je návrh na ochranu vlastníckeho práva vo vzťahu k označeným nehnuteľnostiam, žaloba dvoch žalobcov smeruje proti jednému žalovanému. Ide o vec, ktorá je obvyklým a častým predmetom rozhodovania okresných súdov.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľa, pričom nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali záver o jeho podiele na zbytočných prieťahoch v konaní. Sťažovateľ sa zúčastnil všetkých pojednávaní vo veci, na ktoré bol predvolaný, a včas reagoval na výzvy okresného súdu v priebehu celého konania.

3. Pri hodnotení konania podľa tretieho kritéria, ktorým je postup okresného súdu, ústavný súd vychádzal z obsahu pripojeného spisu okresného súdu.

Ako vyplynulo z obsahu pripojeného spisu okresného súdu, žaloba sťažovateľa bola okresnému súdu doručená 23. septembra 2002. V roku 2002, 2003, 2004 konania okresného súdu možno považovať za plynulé, nie však už rok 2005, keď úkony okresného súdu boli neefektívne. Okresný súd bol nečinný hlavne od 7. decembra 2005, keď odročil pojednávanie na neurčito s tým, že sa oboznámi so stavom v konaní sp. zn. 15 C 23/2002, a to až do podania sťažnosti ústavnému súdu 13. apríla 2007.

Celková doba nečinnosti okresného súdu v konaní trvajúcim dosiaľ takmer päť rokov, teda v priebehu doterajšieho konania, predstavuje minimálne 16 mesiacov.

Vzhľadom na to, že v tomto prípade je celková doterajšia dĺžka konania zjavne neprimeraná zložitosti, ako aj konkrétnym okolnostiam prípadu a je ovplyvnená predovšetkým nečinnosťou a charakteristická neefektívnosťou postupu okresného súdu počas doby minimálne 16 mesiacov, ktorú z hľadiska požiadavky zachovania základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nemožno ospravedlniť, ústavný súd konštatoval, že okresný súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 198/02 porušil základné právo sťažovateľa zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaniach vedených pod sp. zn. 15 C 23/2002 a sp. zn. 17 C 198/02 v ďalšom období konal bez zbytočných prieťahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadosťučinenie 500 000 Sk, čo dôvodil tým, že je v dôsledku nečinnosti súdu dlhodobo vystavený stavu právnej neistoty a stresu, zhoršil sa jeho zdravotný stav aj medziľudské

vzťahy, stratil dôveru v spravodlivosť, nestrannosť a odbornosť súdu, ako aj nádej domôcť sa svojich práv na súde v primeranom čase.

Vzhľadom na okolnosti danej veci dospel ústavný súd k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za dôvodné priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia základného práva sťažovateľa, ako aj s ohľadom na spôsob postupu okresného súdu v jeho veci považuje za primerané v sume 50 000 Sk.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. R. D. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 6 296 Sk spolu za dva úkony právnej pomoci urobené v roku 2007 podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, t. j. 2 x 2 970 Sk a 2 x 178 Sk režijný paušál.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2008